

ČOVJEK S PSETANCEM

Po A. P. Čehovu

Na rivi je sitna, plavokosa dama u bijeloj beretki privlačila pozornost, ne zato što je nosila tabletastu kapu, nego zato što je ta kapa bila bijela. Ali nije se obratila nikome. Intuitivno je krenula uzbrdicom, pri kraju koje se kroz granje naziralo nekoliko sivih građevina. Ni na odredištu, pred najružnijom od zgrada, nije tražila pomoć, brzajući unutra poput kakve revizorice.

Za nekoliko časaka našla se opet vani. Plato pred ulazom obrubljuje su trave od kojih je prepoznavala ambroziju, koprivu i čičak. U hladu badema ukrašenog zelenim somotastim plodovima, bila je klupa i na klupi je netko sjedio. Nije se usudila buljiti, jer taj netko je odašiljao ratoborne poglede slične pokretima mačete koja bi u džungli krčila put razbojnicima ili gerilcima. Ili tako nekome. Očutila se nezaštićenom i preslabom za otpor, kao što bi pod oštricom sječiva bile okolne biljčice. Ne bi se čudila da ih uskoro ugleda pokošene.

Ali, pomislila je, najgluplja stvar koju može učiniti jest da ostane drhtati na čistini izloženoj ljetnome suncu. Stisnula je zube, jezikom pritisnula prednje nepce, progutala pljuvačku, pa pogledala pozornije. Čovjek je imao slamnati šešir uskog, nagore povijenog oboda i jeo je napolitanke. Njegove sivkaste oči, utonule u salo, zaista su rezale okoliš, ali sad joj je izgledalo da to nije zbog želje za nasiljem nego zbog naglašenog opreza.

Nije vadio napolitanke iz celofana. Odgrizao ih je žurno i praskavo uz rub omota, čija je boja bila identična žutoriđastoj boji štrkljaste mu kose.

Onda ju je zamijetio, jednim pokretom skrio kekse između leđa i naslona pa su oboje čekali što će biti. Čovjekovo pretilo tijelo rasprostiralo se po velikom dijelu klupe, no njoj bi, onako minijaturnoj, dostajao kutić. Pomislila je da on mora biti od onih krafnoolikih kojima se pri hodu glava zanosi unatrag, a trbuh svuda stiže prije nogu. Ta fantazija ju je ohrabrila.

– Dobar dan – progovorila je promuklo. – Je li slobodno?

Trepnuo je, ništa sigurniji od nje. Zatim je potvrdno kimnuo. Trepavice su mu bile bljeđe od kose, a oko ruba šešira tamnio se trag znoja. Ona se smjestila nakraj klupe, pogledala prema ulazu i ponovno prema njemu.

Nastavio je jesti i kontrolirati okoliš. Jedna napolitančica se omakla, odbila se o oblu trbušinu i pala na beton. Nije mario. Koža mu je bila bljedunjava, odjeća isto tako: majica kratkih rukava i donji dio trenirke.

– Šekate Anšeja? – prošištao je preko zalogaja.

Pitala ga je kako zna. Prepunih usta, nije mogao progovoriti. Usne su mu bile modrikaste i kao i on sav, raskvasano debele. Pomogao bi gutljaj vode, ali nije ju imao. Nikakvu torbicu, vrećicu, ništa. Nakrivio se nalijevo, nadesno, krcnuo nekoliko puta, mljacio i rekao:

– Pa on je glavni, zar ne? He-he... Šef koji ne zna zapovijedati... A ja, eto, ovdje zbog mira.

Unatoč smijuckanju, oči su mu svejednako bile na oprezu. Iz najbliže, kao ni iz ostalih zgrada, nije dopirao nikakav zvuk. Nikakav pokret ili tako nešto.

– Jest, mirno je ovdje – odobrila je, zaboravljajući da kilometrima naokolo nema nemirnih mjesta.

Čovjek je kihnuo. Pljusak suhих i mokrih mrvica spustio se postrance, zahvaćajući samo jednu njegovu nogu. Pomaknuo ju je i oslobodio se manjeg dijela ispljuvaka. Međutim, oči su mu poletjele hitrije nego prije. Ona je, kako bi ga ohrabrila, plaho rekla:

– Svi kišu.

Potvrdio je, nadopunio manjak novim odgrizom i nasmijao se. To je, zahvaljujući pretovarenim ustima, izgledalo kao zvjersko kešenje zuba. Kolutajuće očice vratile su se u prvu brzinu te je nastavio sa žvakanjem. Kada je posljednji keks iz omota bio požderan, ona je uzalud oborila pogled prema onom ispalom.

Njemu se tada prohtjelo obrazložiti zašto treba mir. Pozvan je na tribinu o propadanju kulture pa mora pripremiti govor. Branit će tezu da trivijalnost, neetičnost i odsutnost viših ciljeva prijete preplavlivanjem civilizacije.

Podigla je pogled pun divljenja. Pametan i načitan čovjek mora mnogo toga imati u glavi. A šešir, ma kako lagan, služi i kao poklopac. Posramila se od tih misli te je nastavila proučavati beton.

Vrlo blizu, usporedno s klupom, bilo je urezano ime Diogenes. To je moralo nastati dok se beton nije stvrdnuo, desetljećima prije jadnog stanja u kojemu se plato sada nalazio. Toliko je mogla zaključiti, a o Diogenesu se sjetila samo da je bio neki antički luđak ili čudak, ili tako nešto.

– Imam psetance, znate – najednom će čovjek, pospremajući celofan u džep. – Zato moram što prije pojesti. On želi ove s čokoladom, a ja mu ih ne dopuštam.

Dama se na silu osmjehivala, pogledom i pokretom ruke pokazujući zanemarenu napolitanku. Nije joj se činilo da je čokoladna, a vlasnik psetanca nikako da je ugleda. Njegove oči, sive kao beton, prošarale su mjesto koje je ona naznačila i ustremile se dalje, prema raslinju. Pomislila je da on vabi ljubimca na onaj zalogaj pa je upitala, opet hineći veselje:

– A kako se zove?

Smeo se i kao da je iskihnuo:

– Kion!

Ime je također zvučalo antički. Željela je promisliti, zaista je željela. No s ulaza na Odjel 6, ili je to možda bio izlaz, doviknuo je sam ravnatelj, doktor Andrej:

– Izvolite, gospođice, krevet je spreman!

Skočila je, pognula glavu i krenula k vratima. Nije se osvrtala, iako je čula kako debeli sikće:

– Kione! Malo je ubiti te! Ne, najbolje bi bilo utopiti te u bolničkom zahodu.